

Nagyvárad Estilap

A szerkesztésért felelős:
MARTON MANÓ főszerkesztő

Kiadóhivatal: Hegedűs Hirlapiroda
Szerkesztőség Károly herceg (Szilágyi Dezső)-utca 6.

A városi villamosmű újából napirenden

A villamos mű körül hullámok csapnak fel, vádaskodások, panaszok, gyanúsítások kerülnek napvilágra. Akárhogy is áll az ügy, a város közönsége minden előítélet nélkül ugyan, de nagy meglepetéssel fogadja ezeket a kinos szenzációkat. Egy olyan nagyon fontos közüzemnél, mint a villamos mű, akkor van minden rendben, ha senki sem beszél róla, ha csöndben, némán és minden feltűnés nélkül működik. A villamos műnek külön renoméja, tekintélye van, amely most közszemlére került.

Kétségtelen, ha minden jól menne ennél az üzemnél, nem következett volna be a krízis. A nagy deficit, amelyeket évek óta takargattak, napirendre tűzte a villamos mű ügyét. És mi nem is a különböző vádaskodásokat, az igazgató ellen intézett személyes támadásokat tartjuk fontosnak. Maga az anyagi valóság az, amely aggodalommal tölt el bennünket és amelynek megoldása egyik legfontosabb feladatává vált a városi tanácsnak.

A mi álláspontunk az, hogy az igazgató presztízse is megkívánja a vizsgálat elrendelését. De másrésztől el kell ismernünk, hogy Bazili Mihály igazgató nagyon nehéz körülmények között vette át az üzem vezetését. A legválságosabb időkben megleszített munkával és nagy körültekintéssel vezette a villamos műveket. Kétségkívül neki köszönhető, hogy a villamos mű hét esztendő óta nagyszerűen prosperál és míg más erdélyi városok a legsúlyosabb világitási mizériákkal küzdenek, nálunk soha semmi fennakadás nem volt. Nem is sejtettük, hogy baj van az üzem körül, hogy horribilis deficitek réme fenyeget bennünket, hogy a legutolsó órában expedíciót kell szervezni az üzem megmentése érdekében. És még jobban meglepnek bennünket azok a vádak, amelyeket sehogysem tudunk harmonizálni a villamos mű igazgatójának feltétlenül intakt, közismerten korrekt és hozzáférhetetlen egyéniségével.

De ha már ezek a vádak felszínre kerültek, foglalkozni kell velük. Mindenkelőtt meg kell állapítani, hogy sokat levon a panaszok értékéből az, hogy elkésve kerültek az illetékes hatóságok elé. Ha Popa Demeter tényleg hivatalosan tudott ezekről az anomáliákról, nem szabad lett volna várni panaszaival addig, míg ő ellene indul meg eljárás, míg ő függesztik fel működésétől. Ebben a pillanatban nem tudjuk megítélni, mennyire reálisak azok a vádpontok és mennviben felelős ér-

tük a villamos mű igazgatója. Nem is akarunk prejudikálni semmiféle irányban. Meg kell várunk az arra hivatottak döntését, akik hivatalos adatok és bizonyítékok alapján hoznak ítéletet.

A mi álláspontunk csak az, hogy

Popa Demeter vádjai a villamosüzem igazgatója ellen Furcsa bonyodalmak egy üzemi gép vásárlása körül Tulnag rezsi és sok ráfizetés a főúcai üzletben

Popa Demeter, a villamos-mű felfüggesztett könyvelője, tudvalevően 25 pontra terjedő beadványt intézett a polgármesterhez, Bazili Mihály villamosmű igazgató ellen, akit azzal vádol, hogy megkárosítja és lelkiismeretlenül vezeti a villamosművet.

A vádak első pontja azt állítja, hogy Bazili Mihály egyes moziútnak és vendéglőknek olcsóbb áron adta a villanyt, mint a többinek. Adatokat sorol fel annak bizonyítására, hogy

egyesek a villamosmű ro-
vására milyen jogtalan
kedvezményben részesül-
tek,

s ebből az üzemnek körülbelül 40—50 ezer lei volt a kára. — Ennek kapcsán kifogásolja Mihók alszámvevő működését, akinek jogosulatlanul

tul nagy befolyása van az
igazgatónál.

Mihók jár el ezekben az áramfogyasztási szerződések megkötésében. Popa Demeter szerint Mihók szegényen jött a villamosműhöz és, most fényesen berendezett nagy lakása van, amelyben állandóan nagy mulatságok zajlanak le.

Kifogásolja Popa Demeter, hogy egyesek ajándékokat kaptak a villamosműtől. Költségeseznek tartja hogy a villamos-mű igazgatója kizárólag magának tart egy kétfogatu kocsit, amely 120 ezer leibe kerül az üzemnek.

Azt a vádat emeli továbbá, hogy 1924-ben

egyes munkásbéreket fik-
tív nevekre fizettek ki.

Részletesen foglalkozik Nagy István főszámvevő működé-

minden erővel meg kell menteni a villamos művet. Az intézménynek nem szabad szenvednie az incidensek miatt. A személyi kérdések teljesen másodrendű jelentőségűek. Még a felelősség problémája sem fontos most. A lényeg az, hogy a világítás, az áramszolgáltatás egy pillanatra se akadjon meg. A vizsgálat ki fogja deríteni az igazságot, de a villamos mű zavartalan funkcionálását semmiféle rekriminálás, elégtételek vagy igazságszolgáltatás nem befolyásolhat-

ja. — Nem szabad tulzásba esnünk, a villamos mű körül felmerült vádaskodások megítélésénél. Hiszen amióta ez az üzem felépült mindig bizonyos előítéletek, kritikák és megjegyzések kísérték a vezetők működését. Most a helyzet enélkül is elég súlyos. Ketté kell választani a kétféle ügyet: Popa Demeter panaszait és a villamos mű megmentésének problémáját. És minden erővel, mindenképp az utóbbira kell fordítani energiánkat.

sével, melyet kedvezőtlen színben állít be. Sokallja Bazili Mihály renumerációját, amely egy évben közel egyne-
gyed millióra rug.

Vádolja az igazgatót, hogy két munkással csakis Bazili és Szűcs főgépész magánmunkáit végezteti.

Felveti a kérdést Popa Mihály a memorandumában, miként tudott a villamosmű igazgatója pár év alatt két szőlőt venni. Azzal a váddal lép fel, hogy Bazili a privátszakértői munkáit a hivatalos órák alatt végzi el. Több kisebb vád után Popa Demeter rátér a villamosmű pénzügyi helyzetére, melyet katasztrófálisnak mond. Temesvárnak tízmillió tartaléka van a villamosüzem kibővítésére, míg a városi villamosműnek nincs semmi sem, hanem Bazili javaslatára 2.500.000 lejes kölcsönt vettek fel a Városi Vasutól beruházási célokra. A turbogenerátor törlesztését a villamosmű nem tudja fizetni, pedig kötelezettsége ma már 5.600.000 leire rug ezen a téren. Nézete szerint

a turbogenerátor árát nem
két és fél év, hanem tíz év
alatt kellett volna amorti-
zálni.

Lemond a jugoszláviai kormány? Pasics és Radics is tagja lesz az új kabinetnek

— Az Estilap eredeti távirata —

Belgrádból táviratozzák: Ma éjjel a minisztertanács hír szerint elhatározta a kormány lemondását. A Novosztij szerint a lemondásra a francia kormánynak az a kívánsága adott okot, hogy a francia—jugoszláv szerződést olyan kormány írja alá, amelynek Pasics és Radics is tagja. Pasics és Radics tehát belép az új kormányba, ami annál is inkább valószínű, mert Nincsic is erélyesen állást foglalt Radics mellett.

ma már hat millió a hát-
ralék.

Ezt a tarifaemelés nem is fedezi. Popa azzal vádolja továbbá Bazilit, hogy mindig szabadkézből rendelte meg a szenet és a tanácsot oly tendenciózusan informálta az ajánlatok kérdésénél, hogy az ilyen árlejtések sohasem jártak eredménnyel. Miért tud Temesvár árlejtés után szenet vásárolni, és miért nem tud Nagyvárad? — kérdezi Popa. Végül Popa Demeter súlyos kritikát mond a turbogenerátor megvásárlásáról, amelynek már eddig 800 ezer lej kára van a villamosműnek.

Dorian Filmszínház
Ma, szerdán 5, 7 és 9 órákor

Malek mini Sherlock Holmes
Vigjáték 6 felvonásban.
A főszerepben: Malek, Buster Keaton.

Enekek éneke
Sudermann regénye
8 felvonásban.
A főszerepben: Pola Negri.

Holnap először
Tarzan, a dzsungel fia
26 felvonás egyszerre lejátssza.

Mi újság?

Bukaresti zárlat (október 12 órákor)

BUDAPEST	26:30
BECS	26:40
PARIS	5:40
LONDON	9:06
ZÜRICH	35:20
MILANO	7:60
NEW-YORK	18:7
PRAGA	55:0

x **UTAZIK külföldre?** Vizumot vegyen a Hegedűs Hirlapírodában.

* **Hivatalos értesítés a parlament megnyitásának elhalasztásáról.** A parlament őszi ülészakát, mint ismeretes, október 15-ére hívták össze. Ma délelőtt a belügyminisztérium táviratot intézett a megyei prefekturához, amelyben közli, hogy a király legfelsőbb elhatározással a parlament összehívását harminc nappal elhalasztotta. Az elhatározásról szóló királyi kézirat 33332—11. okt. szám alatt a Monitorul Oficial mai számában jelent meg. A belügyminisztérium kéri a prefekturát, közölje a megyei képviselőkkel és szenátorokkal, hogy a parlament megnyitása november 14-én lesz.

* **A Magyar Párt kulturbizottságának elnöksége** felkéri a kulturbizottság tagjait, hogy folyó hó 14-én délután fél 6 órákor tartandó gyűlésen teljes számban megjelenni szíveskedjenek.

Ro-Ro-Rozi

Az új világsláger 36 lei. Kapható a Hegedűs Hirlapírodában.

* **A nagyváradi huszárezred lövészversenye.** Október 24-én, vasárnap a nagyváradi 5-ik roslori ezred concours hipique rendezéssel és különféle lovasjátékokkal. Ezzel egyidőben lókiállítás is lesz 2—4 éves bihari gazda-lovakat állítanak és díjaznak. Bármely lovat be lehet nevezni, amely Biharmegyében született, bármilyen koru és sulyu, akár a tulajdonosa, akár mások lovagolták be. A futtatásra a következő díjakat fogják kiosztani: I. 2500 lei, II. 1500 lei, III. 1000 lei. A lótenyésztőket, valamint a nagyközönséget meghívják erre az ünnepségre. A verseny és kiállítás a Bóné-kút mellett lesz.

x **Részlet fizetésre is előállít** temetéseket a „Kegyelet” Saspassage.

* **A bihari hitvesgyilkos kihallgatását** ma kezdte meg a vizsgálóbíró. Emlékeztet az a hitvesgyilkosság, amely az elmúlt hónapban történt Bihar községben, ahol Brumár Vasile gazdálkodó agyonlőtte feleségét, majd menekülés közben két golyót röpített saját agyába. A hitvesgyilkost súlyos sérülésével a Biharmegyei kórházba szállították, ahol napokon keresztül élet-halál közt lebegett és az orvostudományak a legnagyobb erőfeszítéssel sikerült csak megmenteni. A szerencsétlen ember állapota most már annyira javult, hogy ki lehetett hallgatni. Ma délből Musu királyi ügyész és Pitos vizsgálóbíró megjelentek a kórházban, és megkezdtek a hitvesgyilkos kihallgatását, akit előreláthatólag le fognak tartóztatni.

Zemgano Testvérek

a legizgalmasabb cirkuszdráma, a legszebb, leghajmeresztőbb cirkuszmatványokkal

* **Munkás hírek.** A Munkás-Otthon-Egyesület rendezésében az összmunkásság műkedvelő gárdájának közreműködésével műsoros táncdélután lesz a Munkás-Otthonban. Kezdeté délután 4 órákor és tart éjjelig.

— A festőmunkások taggyűlése csütörtökön este 8 órai kezdettel lesz a Munkás-Otthonban. Teljes számú megjelenést kér a Vezetőség. — A kávéházi és éttermi munkások, a nagyváradi népzenezők csütörtökön éjjel, pentekre virradóra taggyűlést tartanak. Tekintettel a fontos napirendi pontokra, minden tag megjelenése kötelező. A Vezetőség.

* **Felhívás a husiparosokhoz.** Értesítjük az összes mészáros, borjú és juhvagó iparosokat, hogy a vágóhídi állatbemutatókat kizárólag pénteki napon 11 órától d. u. 1 óráig tartják. Egyben értesítjük Nagyvárad összes husiparosait, hogy zsirósszódát nagyobb mennyiség-

ben és kedvezményes árban kötöttünk le, miért is a szappan főzésre, vagy más ipari célra használandó zsirósszódának kedvezményes árban való átvételéhez utalványért az ipartestületi hivatalban jelentkezzenek. Az Elnökség.

* **Órás, ékszerész és aranyműves iparosok rendkívüli közgyűlése.** Felkérjük az Ipartestület összes órás, aranyműves és ékszerész iparosait, hogy f. hó 17-én, azaz vasárnap délelőtt 10 órákor az Iparos Kör helyiségében tartandó rendkívüli közgyűlésen teljes számban megjelenni szíveskedjenek. Tárgy: Az új fémjelzési törvény ismertetése. Az Elnökség.

Tulbure György polgármester lemondott közoktatási vezérfelügyelői állásáról

Tudvalevő, hogy Tulbure György polgármester, mielőtt a közigazgatás szolgálatába lépett, a közoktatásügyi minisztérium vezérfelügyelője volt Nagyvárad székhellyel.

Most, midőn a polgármesteri pozícióba történt megerősítése a hivatalos lapban is megjelent, választania kellett, hogy a polgármesteri, vagy a vezérfelügyelői állást tartja-e meg magának Tulbure György? Mára aztán tisztázódott a kérdés.

Jacob József prefektus délután utazik Bukarestbe Petrovici miniszterhez és többek között magával viszi Tulbure György levelét, amelyben köz-

oktatásügyi vezérfelügyelői állásáról lemond.

Tulbure György polgármester a törvény 31. szakasza való hivatkozással bejelenti, hogy a vezérfelügyelői állást, — primárra való megválasztása és megerősítése után — nem tarthatja meg, — Fenntartja viszont magának a törvényben biztosított ama jogát, hogy vezérfelügyelői állását a polgármesteri székből való távozás után újból elfoglalhassa.

Érdekes, hogy a polgármesteri állásban eltöltött éveket a szolgálati időbe, — a vezérfelügyelői állás elfoglalása esetén — beszámítják.

Öngyilkosság vagy szerencsétlenség?

Egy tizennyolc éves leány tragédiája

— Az Estilap eredeti távirata —

Egy tizennyolc éves feltűnően szép urilány tragédiája renditette meg tegnap a magyar főváros nyugalmát. Szabolcs-utcai házuk harmadik emeletén laknak Schwirk Józsefék, egy dúsgazdag budapesti familia, amelynek személfénye a tizennyolc éves Vilma nemrégiben tartotta eljegyzését a budapesti haute volée egyik ismert tagjával. Vilma ragyogó szépségét csodálta mindennap a Váci-utca s a dunaparti korzó népe és a kezéért már évek óta tartó versengésből került ki győztesen az a fiatal báró, aki egy hónappal ezelőtt eljegyezte. A szépséges Schwirk Vilma bol-

dogan várta az esküvő napját, amely úgy látszik nagyon is késett. Nagyon késett, Schwirk Vilma már nem is érthette utól.

Tegnap délután Schwirk Vilma Szabolcs-utcai lakásuk ablakán kihajolt és egyensúlyát veszítve, lezuhant a harmadik emeletről.

A szülők szerint a vőlegényét várta türelmetlenül és a padlón, ahogy kihajolt, megcsuszott és így zuhant ki az alacsony párkány fölé.

Vizsgált a szomszédok... Schwirk Vilma haldokolva szállították a mentők a kórházba.

Időjárás

Az égen gyanús felhők köbörögnek. Keletről Európában több helyen esik a hó.

A meteorológiai jelentés szerint azonban egyelőre nem várható időváltozás.

x **Külföldi utazása előtt,** felvilágosításért, utlevél vizumozásért és vasuti jegyekért forduljon a Hegedűs Hirlapírodába. Telefon 4—58.

Heyman szinkör

ma bemutatja 5, 7 és 9 órákor

Asszony, férj, szerető

Minden előadáson fellép: **Kállay Zoltán**

Műsor: 1. Bicsérdista leszok. 2. Felcsapok tenoristának. 3. Barrzongorista

Főszerepben: **Jane Novák**

Kállay Zoltán budapesti kabaré énekes

Jön **Fekete Pierrot** Jön

HARRY PIELLE

Ahol a nyomor már álmodni sem tud...

LATOGATÁS VARADVELENCÉN A MIRON COSTIN (ERZSÉBET) UTCÁN A HADIÖZVEGY GEYER MÁTYÁSNÉNÁL, AKI GYÓGYITHATATLAN BETEG ÉS AKI KÉT GYERMEKÉVEL RETTENETES NÉLKÜLÖZÉSEK KÖZT ÉL

Tekintetes Szerkesztőség! Csak a maguk jószíve segíthetne egy szerencsétlen hadirokkant özvegyén, aki két gyermek anyja, súlyos méhrákban szenved. Sem lakása, sem egészsége, kórházba nem akarják felvenni. Az irgalmas embereket kérjük, segítsenek rajta, mert mi külvárosi szegény emberek, már kimerültünk a segítségben.

A sárguló ősz a szerkesztőségi szoba falai közé ilyen levelek formájában vetíti elő a nyomoruság sötét árnyékát. Garadában érkeznek a sóhajok, panaszok a város periferiáiról, az ákom-bákomok mögött valami olyan szörnyű nyomoruság rejtőzik, amilyent az otthonában nyugodtan ülő ember el sem tud képzelni. A nyomoruság, amely kisír e levelek hangjából, felmérhetetlen területeket szánt végig kegyetlen ekéjével, mindenünnen segítségért kinyújtott kezek merednek felénk, munkában elfáradt, kidőlt, elesett emberek üvegesedő, könnyes szemekkel várják szomorú papjaik jobbrafordulását, fázósan, vacogva rázkódnak össze oduikban, ha reménytelen sötét éjszakákon elsüvit felettük a kegyetlen, hideg őszi szél.

A hozzánk eljutó levelekben glédába sorakoznak a nyomor hadseregének kombattánsai. A töprengő gond, a kenyér utáni hajsza, a meleg ruha, emberi hajlék utáni vágyakozás sápadtra festi az arcukat, fehérre meszeli a hajukat. És gyűlnek, egyre gyűlnek, sokasodnak, akik a társadalomra nehezednek, akik nem bírák magukat eltartani és nincs, aki eltartsa őket. Az újság, a mi lapunk, a szegény emberek lapja, felkeresi őket, kitergeti lájalmukat, gyenge hangjával beleharasz az emberek fülébe, hogy megvázolja a szívüket, gyámolító szóval vigasztalni próbálja a szerencsétleneket, eddig még mindig megtaláltuk a segítő szíveket, hát ha most sem marad pusztában elhangzó kiáltás szavunk. Egyszerű kis történet következik itten a háború utáni idők megszámlálhatatlan szomorú történetének egy kis epizódja.

Dum-dum lövegek, árvák és egy kilakoltatás története

Geyer Mátyás egyszerű kis borbélymester volt, kint a város külső részén, naphosszat betretálta az egyszerű napszámosembereket kis külvárosi borbélyüzletében és két apró gyermeke számára a szép jövő terét rajzolgatta, mikor egy csunya, boró augusztusi napon neki is itt kellett hagynia övét, bebujtatták a csukaszürke halotti öltözkébe és virágos vonaton vitték ki, messze, idegen országba, vészre idegen célokért. A szegény, békés borbélymestert az első tél a galicai hőmezőkön találta, otthon imádkozott érte az asszony, meg a két gyerek, míg egyszerre kórházon, súlyos sebesülten vizionálhatták övét. Hónapokon keresztül nyomta a hadikórház kemény szalmazsákját, kiszedték

a ballábából vagy hat dum-dum golyót, kikurálták annyira, hogy újból kimehetett a frontra.

Nem maradhatott sokáig kint; a ballába ugylátszik, az oroszok jó célpontja lehetett, mert pár hét múlva újból megvolt spékelve dum-dumokkal. Újból hazaküült, ember nem lett többé belőle, elbocsájtották rokkantan, bénán, összetörtén. A kis familiára rászakadt a gond, ápolni kellett a beteg embert, idegen kézre került a kis fodrász bolt, a temetési költségeket már csak kintlódva, koldulva tudta összeszedni az özvegy. A két kis gyerek, egy fiú és egy leány szépen fejlődött, az apjuk álmodta tervekben nem lett semmi. A magával tehetetlen asszony élt-éldegelt a két gyerekkel, míg az utolsó vánkost is el lehetett adni, azután már házbérre sem telt és egy szép napon a kis egyzobás lakást is ott kellett hagyni, mert, ahogy az ilyenkor szokás a háztulajdonosnak hirtelen szűksége lett a lakásra. A kis familia az utcára került.

Szegény emberen csak a szegény segít

Kint a város külső részén, füsttölgő gyárkémények tövében, ahol a hideg meg a nyomoruság elnyüvi az arcokat, nem hagyják egymást elveszni az emberek. A rincelességet könnyebb megosztani másokkal, így hát az özvegyen maradt Geyerné, két apró árvájával hamarosan fedél alá került. Valaha jobb napokat látott szegény emberek szíve esett meg rajtuk, a földönfutó embereken és az „ahol öt embernek nincs mit enni, a hatodik is könnyebben hoptal” elv alapján egy elbocsájtott megyei hivatalnok, aki maga is napszámosorban él, magához vette a kis familiát.

Három esztendőn keresztül osztották meg a szenvedést a szegény emberek. A szegény özvegyen maradt asszony cseléd sorba jutott, dolgozott, amíg birt,

a két árva pedig az Ursten gondjaira került. A tizenégy esztendő kislány cselédnek ment,

a tizenégy éves fiú pedig össze-vissza kódorog, az anyja mit sem tud róla.

Mostanában aztán megrokkant az asszony is, a nehéz cselédmunkától valami szörnyű rákos betegséget kapott, terhére van eddigi jóembereinek, akik most már mindenáron szabadulni szeretnének tőle.

Kórházba nem veszik fel, dolgozni nem tud, az utcára mégsem tehetik ki,

így hívták fel a szomszédok az újság figyelmét a tragédiára.

Ahol még kenyér-vágó kést sem tartanak

Elindulunk a levél nyomán. — Messze kint a külváros végén van a Miron Costin (Erzsébet) utca 8. számú ház. Valami furcsa nyomor-telep előtt állunk meg. Apró, ölszerű házak ragadoznak itt össze egymással, furcsa kis nyomortanyák, repedezett falu házak, a háztetők széles foltjait rozsdás bádoglemezek pótolják. Vagy öt-hat hoz közel, mint a nyolcas kapuhoz közel, mint a nyolcas kapuszámot viselik. A szegény emberek kíváncsisága összetereledők körülöttünk, hamarosan utabiztatnak bennünket és már bent is

vagynak a házban, ahol egy aszottarcu, száraz, fehérhaju asszony fogad bennünket. Azután megindul a siránkozás. Valami furcsa tompa, rekedt hangon sirják el a nyomoruságukat a szegény emberek. Vagy hat-hét familia lakik a kis telepen. rettentő szegények, mindegyiknek valóságos regény az élettörténete és mint a zuhogó eső ömlenek a szavak a nyomoruság, elkeseredés és panasz szavai. Egy sereg rongyos, fázós, nyomorult ember áll körülöttünk a kis ház konyhájának ajtajában, bent a konyhában összegémbere-dve, szótlanul hallgatja a sok panaszos szót egy szerencsétlen torz emberi lény, özvegy Geyer Mátyásné. E pillanatban az ő sorsa érdekkel bennünket közelebből. Ő már nem tud összefüggően beszélni. A sok beszédből nehezen hámozzuk ki a szerencsétlen pária életének szomorú történetét.

— Nem bírjuk tovább — kesergi egy elnyűtt asszony — amíg lehetett adtunk neki hajlékot, itt alszik nálunk a konyhán, három székét összeszedejük éjszakára. Azon alszik.

Könnyek gyűlnek a szemébe az özvegynek, mikor hallja, hogy az ő szomorú sorsáról van szó. A panaszkodó asszony meg folytatja:

— Most már nem bírok az

urammal sem, ő sem keres semmit, aztán még folyton perel velem. Nem elég a mi bajunk, még a máséval is tördölünk.

A csoportból egy fehérszakállú öreg ember erősíteti az asszony szavait, akiből csak úgy ömlik a szó:

— Tetszik tudni az uram megyei hivatalnok volt, aztán kitették, nem tud dolgozni, aztán most már annyira odavan, olyan ideges, hogy mindig rosszra gondol. Már kést sem tartunk a házban, ha kenyeret akarunk szelni, akkor átvisszük a szomszédhoz, aztán ott vágjuk fel. Nem merek kést itthon tartani, mert szegény ember egyszer elkeseredésében valami rosszat csinál...

Ránk esteledik a kis udvaron, a borus őszi esti szürkületben már csak a panaszkodó emberek keserűségtől csillogó szemei szikráznak felénk, csontos, sovány karok konturjait látjuk a levegőben és a sok panaszos szó, valami vad sipítózó orgonabugásba olvad össze és a konyha padkájáról szomorúan, szenvedő arccal fordul felénk egy halálba készülő, valaha jobb napokat látott szerencsétlen asszony, aki nem tud szólni és alki most a jó emberek könyörületességétől várja, hogy rövidülő élete hátralevő napjain nem hagyják étlen-szomjan elveszni.

Vajjon akad-e még segítő kéz ebben a városban?

Markovits Ernő.

Súlyos vasuti karambol egy párisi pályaudvaron

— Az Estilap tudósítójától —

Párisból jelentik: Páris egyik legforgalmasabb pályaudvarának, a Gare de Lyon-nak bejáratánál a milánói expressz összeütközött egy személyvonattal. Az expressz mozdonya kisiklott, a személyvonatnak három kocsija megsérült. A karambolnak egy halottja és huszonöt sebesültje van. Az összeütközés oka állítólag a gyorsvonat mozdonyának tengelytörése.

Tudományos főművének meghamisítása miatt lett öngyilkos Kammerer bécsi tudós

Az Estilap egyik legutóbbi számában foglalkoztunk Paul Kammerer-nel, a bécsi egyetem világhírű biológusának öngyilkosságával és akkor rámutattunk arra, hogy az öngyilkosság oka aligha lehetett az asszony. Most aztán bécsi tudósítás a következő szenzációs fordulattal igazolja Kammererről írott cikkünk feltevését: Napokon és heteken keresztül foglalkozott a nyilvánosság Kammerer öngyilkosságának hátterével. De nem sikerült megoldani a rejtélyt. Sem a rendőrség, sem a sajtó nem jutott tovább a találgatásoknál. Így fölmerült az a feltevés, hogy

elvált felesége iránt érzett szerelme

hajtotta az öngyilkosságra. Beszéltek arról is, hogy

egy fiatal bécsi színésznőhöz fűzte ellenállhatatlan vonzalom

és választottja nem akarta követni Moszkvába, ahova az egyetem meghívása szólította rendes tanár-

nak a bécsi tudóst. De legtöbben abban látták Kammerer öngyilkosságának okát, hogy általában elismert és méltányolt tudományos tevékenysége ellenére

nem tudott katedrához jutni és így kénytelen volt a szovjetfőváros meghívását elfogadni,

Ez pedig egyet jelentett számára a rajongásig szeretett Bécs végleges elhagyásával.

Kutatni kezdték, hogy milyen körülményekre vezethető vissza az a tény, hogy Kammerer vétség-telen érdemei ellenére nem részesült a bécsi egyetem meghívásában. Már arról beszéltek, hogy

antiszemita irányzat propagandája

híusította meg Kammerer érvényesülését, miután kiderült, hogy néhány hónappal öngyilkossága előtt, egy egyetemi tanár jóakarója felkereste és megkérlezte, vajjon

igazak-e azok a híresztelések, mely szerint Kammerer crei-

ben anyai részről zsidóvér folyik,

mert a bécsi egyetem antiszemitaérzelmű tanárai erre való hivatkozással zárkoznak el Kammerer kinevezésétől. A fiatal tanár ismerősének kijelentette, hogy

nincsen módjában ezt a híresztelést megcáfolni, annál kevésbé, mert nem ismeri el a tudományos világban ilyen kérdések létjogosultságát

és anyja családjáé tényleg zsidó eredetre vezet vissza származását. Ezzel a látogatással kapcsolatban vélték Kammerer öngyilkosságának okát megtalálni. Úgy gondolták, hogy

a nagy idealista nem tudja elviselni a kicsinyes lelkek áskálódását

és miután céljaitnak érezte a további munkát, határozta el magát arra, hogy megvált az élettől.

Most azonban kiderült, hogy mindezek a feltevések hibásnak bizonyultak, Kammererben egészen más természetű gondolatok érelelték meg a végzetes elhatározást.

Moszkvai jelentés szerint a moszkvai kommunista akadémia elnöksége csak jó idővel az öngyilkosság után, néhány nappal ezelőtt tette közzé

Kammerer professzor bucsulevelét,

amelyben a fiatal tanár feltárja öngyilkosságának okát.

Hosszu leveleiben többek között a következőket írja:

„Valószínűleg mindnyájan tudomással bírnak arról a támadásról, amelyet Noble tanár intézett ellenem a „Nature London” 1926 augusztus 7-iki számában. Ez a támadás nemző mirigyes alytes mintapéldányom megvizsgálásán alapszik, mely vizsgálatot Noble tanár a bécsi biológiai kísérleti intézetben eszközölt. Przemyszlowski professzor és az én jóváhagyásommal. A támadásnak fő motívuma az, hogy Noble megállapította, hogy a mirigyhordozó testrészek fekete színét mesterségesen, valószínűleg tusfestéssel idézték elő. Bizonyos tehát, hogy hamisítás esetével áll szemben a tudományos világ és ez a hamisítás csak engem terhelhetett volna. Dr Noble megállapítását teljesen igazoltam találtam. Hogy kinek lehetett érdeke rajtam kívül ennek a hamisításnak eszközölése, ezt csak egész halványan tudom sejteni, de tény az, hogy ezáltal életemnek majdnem egész munkája kétes értékűvé vált.”

„Nem érzem magamat elég erősnek arra, hogy életem munkám megsemmisítését elviseljem és remélem, hogy lesz elég bátorságom és erőm arra, hogy holnap véget vessék elhibázott életemnek.”

Kammerer immár halott. De a levele rettenetes vád és felvetés nélküli kérdés, ki követte el a gyalázatos hamisítást, amely halálbalkergette a bécsi biológusok büszkeségét.

Női kabátok
ruhák nagyon olcsón
2584
Hevesi
diploáruházában H. Jorga (Zöldá) - u. 8

SPORT

A bajnokságért standard csapatokkal kell mérkőzni

Támadás az intéző bizottságban a NAC és Törekvés ellen

A Comitetul Regional tagjai tudvalevőleg lemondottak tisztükről, de azért az egyes szakbizottságok tovább folytatják működésüket az új tanács megalakulásáig. Nagyon helyes magatartás és megnyugtató körülmény ez, meri így csak maradnak fórumok, melyek előtt a sport napi ügyeit elintézik.

Az intéző bizottság tegnapi ülésén igen élénk és érdekes vita támadt a körül, hogy megfele-e a bajnoksági rendszabályoknak a két vezető nagyváradi egyesületnek a NAC és Törekvésnek az az eljárása, hogy merőben tartalékos csapatokkal bocsátkozik bajnoki küzdelmekbe, mert standard játékosait a bajnoki mérkőzés napján más helyen foglalkoztatja.

Krüger Károly intéző bizottsági tag volt az, aki indítvánnyal lépett fel az uzus ellen. Kifejtette, hogy a verseny Románia bajnokságáért folyik s ezért minden csapatnak a legjobb összeállításban kell szerepelnie s erősen beleütközik a bajnoki rendszabályok szellemébe, hogy az első csapatbeli játékosokat másfelé szerepeltetik s a bajnoki mérkőzésre ifjúsági és tartalékos játékosokból összeállított csapatot állítanak ki. Ez súlyos indolencia a bajnoksággal szemben. Indítványozza, hogy a NAC-ot és Törekvést ezen eljárásáért 1500—1500 lejre büntessék s az eddig lejátszott azon bajnoki mérkőzéseket, melyeken nem a standard csapatukkal szerepeltek, semmisítsék meg. Így megemlítendő volna az elmúlt vasárnap tartott Amateur-Törekvés és

Nagyszalontai SC—NAC mérkőzés.

Az indítvány mellett érveltek még Gárdos Andor és Farkas Sándor is. — azonban Román Romulusz elnök azzal az indoklással, hogy ebben az alakjában az indítvány nem tartozik az intéző bizottság elé, nem bocsátotta a kérdést szavazás alá, ellenben felterjeszti a Comitetul Regional elé.

Az érdekes kérdéssel tehát a szövetség még foglalkozni fog. Az intéző bizottság mégis felhívást fog intézni a klubokhoz, hogy ezután a bajnoki mérkőzésekre a legjobb összeállítású csapatokat állítsák ki s az az ellen vétőket büntetni fogják.

Rónai súlyosan megsérült. A NAC—Törekvés komb. legutóbbi bukaresti kirándulásnak van egy igen súlyos negatív eredménye a váradi futballsportra nézve, Rónai Ferenc, a NAC kitűnő csatára, a kombinált csapat standard tagja, a Juventus elleni vasárnapi mérkőzésen olyan jelentős sérülést szenvedett, amely hosszú időre harcképtelenné tette. Mindjárt a játék első perceiben a Juventus balhálfa oly erősen belerúgott a Rónai jobb térdizületébe, hogy összesett és úgy kellett kivinni a pályáról. A Rónai nélkül maradt csatársor így aztán nem is tudott győzni a bukarestiek felett s kénytelen volt az eldöntetlennel megelégedni. Rónait most itthon ápolják s az orvosok szerint sokáig távol kell majd magát tartania a sportolástól.

dig komoly amerikai művészek legkitűnőbb alakítása. — Ezen kívül látható még a Sudermann regénye után megfilmesített „Énekek-éneke”, a főszerepben Pola Negrivel. A kettős műsor előadásai pontosan 5, 7 és 9 órakor kezdőd-

Heyman szinkör

ooo

Szerda: Asszony, férj, szerető.
Főszerepben: Jane Novák.
Csütörtök: Asszony, férj, szerető.
Főszerepben: Jane Novák.
Péntek: Asszony, férj, szerető.
Főszerepben: Jane Novák.

— Asszony, Férj, szerető filmben nem először látjuk Jane Novákot filmben. Ebben a nagyszerű meséjű filmben igazán tehetsége legjavát adja ez a bájos szőke filmstar. Jön: Fekete Pierrot, Harry Piellel.

MOZI

— Iskor. Az Apollóban és Atlantic nyári mozgókban vetítésre kerülő ISKOR c. hatalmas, zsidótárgyú film oly érdeklődést váltott ki a közönség köréből, amelyre itt Váradon még nem volt példa. Az általános érdeklődést teljesen kiakarván elégiteni, az Apolló és Atlantic mozgók továbbra is műsoron tartják ezt a kiváló filmet.

— Pola Negri és Malek egy műsorban láthatók ma, szerdán a Dorian-filmszínházban. Színpadra kerül „Malek, mint Scherlock Holmes” című kagcagtató vígjáték, amely a min-

nek. Holnap, csütörtökön kerül bemutatásra „Tharzan a dzsungel fia” című 26 felvonásos film, amelynek a főszerepét a nagyszerű Elmó Lincoln alakítja.

Vásznak, damasztárak kész paplanok beszerezhetők Ungár és Glück cégnél, Sas-passage.

Zongorák részleteire

legolcsóbban 3028.4

Sternbergnél. Főut. 14.

Kelengyékhez vásznak, chifonokat a legjobb minőségben kaphat Leitner Márton R.-T-nál.

Női kabátok

legolcsóbban

Wéber, Model-Aruház

Vlahujá (Szent János)-utca 6. sz.

Kitűnő asztali bor

1 liter

továbbra is

18.— lei

Vasile Conta (Halász)-utca 43.

Kostüm és ruhabársonyok óriási választékban Leitner Márton R.-T-nál.

Uram!

3080

szereti Ön a szép házat?

Ha igen, akkor nézze meg a Resch-féle házat, amely modern komforttal azonnal beköltözhető.

Parcul Frumos Erzsébet-liget 18 sz.

Elkövetkezik az idő, amikor minden ember saját autóján fog járni

Statisztikusok kiszámították, hogy mennyi gépkocsi fut a világon. Amerikában minden hetedik embernek van autója, Angliában kilencszázezer az autók száma. Hétszáz ezer kocsit szállad Franciaországban, Olaszországban háromszázötvenezer, a Német Birodalomban háromszáz. A többi államban lényegesen az esés. Magyarország és Románia nem szerepel a nagy világ statisztikájában, de nem nehéz felbecsülni, hogy Magyarországon aligha több az autótulajdonosok száma 30.000-nél, míg Romániában negyvenezer boldog ember él, aki magáénak mondhat egy tekintélyes Cadillacot, Buickot, kecses Fiatot, vagy talán csak egy szerény Ford kocsit.

Summa-summárum Amerika huszmillió autójával, amikor ez a statisztika készült az elmúlt év végén 28—30 millió gépkocsi volt forgalomban az egész világon, beleszámítva Új-Zélandot, Ausztráliát és a Japán szigetét is.

Ma hétezerrel több Ford kocsit van, mint tegnap!

Igy hangzik Ford híres jelzése, ebben az évben tehát legalább egy millióval több a Ford-autók száma és ötszázszázalékkal több a többi gyártmányoké összevéve. Amire megünnepeljük a közelgő Szilvesztert, már Amerikában minden negyedik ember saját maga fogja a saját Fordja kormánykerékét, százezerrel több az autótulajdonosok száma Franciaországban és vagy hétezerrel szaporodik nálunk — tekintve, hogy bevezetjük az autó részletüzletet. Románia minden háromszázadik kocsija autóján fog járhatni szintén.

Az autószerzésnek azonban, mint a fentiekben látható, egy egyszerű módja kínálkozik. Romániában minden háromszázadik, Magyarországon kétszázötvenedik, Olaszországban a 120-ik, Angliában minden negyvenedik embernek van autója. Akinek nincs, utazzon Amerikába, ahol négy ember között könnyen lehet a negyedik. A türelmebbek maradjanak csak itt, a kétszázkilencvenkilencek között még könnyen tudnak lenni néhány tíz esztendő. Mert ha az autógyártás kitartó tempója mellett, feltétlenül fog következni az az idő, amikor minden ember a maga autóján fog járni. Még az is, hogy ma cipőtalpra sem telik több egy autó, mint egy cipő! Már látjuk a jövő autószerzését. Vagy ezt: a cipőre a cipőre a cipőre! Különben is, a cipőre a cipőre a cipőre!

gummi lesz minden kocsin és hiába büszkélkednek a mai nagyok, híresek és előkelők. Meglendítem kalapom a gyalogjáróról és fölényesen üdvözlöm őket, mint jövő kollegáimat. Már tegnap meg-

is vettem zöld autószemüveget, mert az autószemüveg ára rohamosan emelkedni fog.

Csalódás kizárva, az autópár fejlődése ránk parancsolja, hogy ne maradjunk nyomorult kíváncsiak, akik gyötrelmekkel állnak és bámulnak egy-egy Rollo-Royce büszke lakktükreire. Pompás autóturák várnak ránk. Tulvilági tudósítónk jelenti, hogy Charon csónakját is motorosra cserélte át.

(—)

Borzalmas rablógyilkosság Berlin mellett

Mi történt az öreg házaspár lakásán

— Az Estilap eredeti távirata —

Berlinből jelentik: Tegnap délután borzalmas rablógyilkosság történt a Berlin mellett fekvő Oranienburgban. Itt lakott egy öreg házaspár Dobrandt Frigyes 77 éves nyugalmazott postatitkár feleségével és leányával együtt, egy magános családi házban. Az öreg házaspár egyedül volt otthon, amikor a lakásba behatolt egy fiatalember és

közben érkezett haza a házaspár lánya, aki rémülten látta a betörő garázdálkodását. Odafutott vérükben fetrengő szüleihez és kétségbeesetten igyekezett életre kelteni őket. A betörő azonban vele sem teketóriázott sokat.

Revolvert fogott és azzal leterítette a szerencsétlen lányt

Majd összeszedte a keze ügyébe eső holmikat és elmenekült. A berlini rendőrség azonnal megindította a nyomozást és Nassenheide mellett elfogott egy Müller Károly nevű gyanús fiatalembert, akit kihallgatás végett a rablógyilkosság színhelyére szállítottak.

Két német kisebbségi tagja van az új csehszlovák kormányoknak Három miniszterrel kevesebb, mint eddig öt hivatalnok-miniszter

— Az Estilap eredeti távirata —

Prágából jelentik: A csehszlovák hivatalos lap ma közli az új kormány kinevezését, amiben legelső meglepetés az, hogy a kormánynak hárommal kevesebb tagja van, mint eddig volt. Eddig tizenhét miniszter volt, ezúttal csak tizenegyet neveztek ki.

Másik érdekessége az új kormánynak az, hogy

Csehszlovákia német népkisebbségének két reprezentánsa ül benne.

További jellegzetessége az, hogy nem csupán politikusok, tehát parlamenti tagok vannak benne, hanem szakminiszterek is.

Pártok szerint így oszlik meg az új cseh kormány:

4 cseh agrárius,
2 cseh néppárti,
1 iparospárti,
1 szlovák,
1 német keresztényszociálista,
1 német agrárius.

Ez összesen tíz politikus. A többi négy hivatalnok, amint-hogy a most távozó kormány egészen hivatalnok-kabinet volt. Ezt az uzust különben a régi Ausztriától vette át a fiatal Csehszlovákia.

Az új kormány névsora a következő:

Miniszterelnök: Svehla.
Külgyminiszter: Benes.
Közügyminiszter és törvényegyesítési miniszter: Hodzsa Milán.

Igazságügyi: Mayr-Harting (német.)

Vasutügyi: Neumann.

Közmunkaügyi: Spina (német.)

Földművelésügyi: Srdinko.

Honvédelmi: Udrzal.

Közegészségügyi: Sramek.

Postaügyi: Vasek.

Belügyi: Czerny.

Ipar- és kereskedelemügyi: Peronska.

Szlovenszko teljhatalmu minisztere: Kállay József, — aki szlovák eredetű és magasrangu hivatalnok.

Átmeneti kabát
Börkabát
Gummikabát
Gyermek télikabát

MENDEL
Regele Ferdinand
(Rákóczi-ut) 3.

Közzemlén van Nagyvárad módosított kölségvetése

Nagyvárad város polgármesteri hivatala közli, hogy a folyó évi általános költségvetés módosítási tervezete f. évi október 10-től kezdődőleg 10 napon át, a közigazgatási törvény 229. szakasza értelmében ki van téve a városháza pénzügyi hivatalának helyiségében (földszint 32. számú szobába), ahol meg lehet tekinteni a hivatalos órák alatt. Egyben megjegyezzük, hogy a polgárság ugyanezen idő alatt előterjesztheti esetleges kifogásait a polgármesteri hivatalhoz.

Lengyel miniszterelnök portréja egy váradi képkiállításon

A portré alatt W. Vitos név olvasható: W. Vitos pedig a volt lengyel kormány miniszterelnöke, akit Pilsudszky marsall emlékeztetés forradalma üldözött el Krakkóból. Macalik Alfréd, váradi festőművész rajzolta a portrét, Krakkóban, ahol — mint az Estilap annak idején megírta, — hónapokat töltött. Kint él ugyanis Lengyelországban a bátyja: Macalik Nándor zongoraművész, aki a krakkói zeneakadémia tanára s a kultúrélet egyik legismertebb reprezentánsa. Ezen a réven jutott Macalik Alfréd a lengyelek közé és ennek köszönhető az az érdekes képkiállítás is, amely a napokban nyílt meg a volt Simon-féle főutcai üzlet-helyiségben s amelynek egyik értékes darabja Vitos miniszterelnök portréja.

Sok rajz, vázlat és olajestmény, krakkói és varsói utcák, a lengyel mezők, majd odébb prágai és franzensbadi tájak ötlenek a szemünkbe. Mert Csehszlovákiában is járt Macalik, mondhatnók, „emigrált” Csehszlovákiába akkor, amikor Pilsudszky forradalma kitört.

— Ugy volt, hogy a Vitos-kormány egyik tagjának felelősségét fogtam, amikor az exponált politikusoknak menekülniök kellett. Miután a portrét mindenáron be akartam fejezni, én is velük mentem — Franzensbadba. Aztán elmentem egy kicsit Prágába, majd a Tátrába is, ahol egy menedékházban éltem két hétig.

Megnézzük a képet: „Kilátás a Menedékházra” a címe.

— Ez volt a legszebb élményem — mondja a festő, — két hétig egyedül a szürke kövön...

Lengyelországban és Prágában minisztereket, festett Macalik, mégis a tátrai magány volt a legszebb élménye. Sokat tanult, sokat tapasztalt és... leszokott a dohányzásról.

Az elmaradhatatlan pipa nincs a szájában többé.

Férfi és női szövetek legolcsóbban szerezhetők be **Ungár és Glück** cégnél, Sas-passage

Legtisztabb faj, legszebb farkaskutya kölyök, him, azonnal, alkalmi olcsó áron **eladó.**

Megtekinthető Ciorogariu (Uri) utca 24 sz. alatt a házfelügyelőnél, aki eladó címét közli.

Divatflanelék és barchendek gyönyörű mintákban nagy tömegben érkeztek **Leitner Márton Rt.-hoz.**

1200 leltől kezdve női kabát nagy választékban **Mein Ödön** cégnél Viteazul (Nagypiac)-tér 14

Olcsóbb lett a luxus-cipő WEISZ-nál Nic. Iorga 7.

DOBOZOKAT

minden kivitelben és formában a legolcsóbban a

Feldstrick

dobozgyárban kaphat Parcul Elisabeta (Erzsébet-liget)

Művészi kötésű **KÖNYVEKET**

hatalian olcsó áron készít

Feldstrick

könyvkötészet, Parcul Traian (Széchenyi-tér) 6. sz. Moskovitz-palota

Barna paleni-lemez

(bazar) cipészeknek és kalaposoknak, míg a készlet tart, a legolcsóbban árusítunk

Feldstrick

könyvkötészet Parcul Traian (Széchenyi-tér) 6

Tankönyveket 24 óra alatt bekötünk.

Fest. Tiszti 2 nap alatt Halinovecsán a Sas alatt Mos. 2779 Vasal

Juliska kisasszony perdöntő tanca a bíróság előtt

Hatvan millió koronába került egy kutyaharapás

Budapesti tudósítónk jelentése

Pesterzsébeten Káhn József házában lakott szüleivel H. Julia hivatalnoknő. A háziúr kutyája egy napon megtámadta a gyönyörű leányt, belekapott a lábikrájába és

egy jókora darab húst ki is harapott belőle.

A kislány soká fekvő beteg volt és a sebhely eléktelenítette a lábát. A szép Juliska azután

150 millió koronás pórt indított

a házigazda ellen.

A keresetben arra hivatkozik, hogy a kutyaharapás annyira elcsufítja, hogy emiatt **négyzest** vált számára a férjhezmenés.

A keresetben hangsúlyozta azt, hogy szülei és ő maga is már több ízben kérte Hahnt, hogy a kutyát kösse meg és figyelmeztették, hogy egyszer még súlyos következményei lesznek, ha nem vigyáznak jobban az állatra. Előadta még a kereset azt is, hogy H. Julia gyógykezelése is tekintélyes pénzbe került.

A pestvidéki törvényszék elé került a pör. Az alperes ott azt hangoztatta, hogy a gyógykezelés költségeit még csak hajlandó lenne megfizetni, de a követelés másik alapját nem ismeri el jogosnak. Azt állította, hogy a harapás olyan magasan van, hogy azt

normális hosszúságú szoknya viselése esetén látni sem lehet

és nem kell a felperesnek okvetlenül térdig érő szoknyát hordania.

Ezzel aztán megindult a komoly jogi vita a szoknya megengedhetőségéről és szükséges hosszúságáról. A felperes ügyvédje azt vitatta, hogy senki sem írhatja elő, hogy H. Julia milyen hosszú szoknyát hordjon, egyébként is: akármilyen hosszú szoknyát vesz föl, a harapás csunya helye

például tánc közben okvetlenül látszik.

A bíró ekkor radikális megoldásra határozta el magát: közölte a tárgyaláson jelenlevő alperesnőt, hogy

táncoljon.

Azután leültette, hajladoztatta, — végül is kihirdette az ítéletet.

— A bíróság — mondotta — saját tapasztalata alapján tényként állapítja meg, hogy a kutyaharapás helye

bizonyos mozdulatoknál feltűnően látszik.

Megállapítja azt is, hogy az a sebhely egy fiatal leánynál minden kétséget kizáróan súlyos szépséghiba. Már pedig bizonyos az, hogy az ilyen szépséghiba komoly akadály, vagy legalább is hátráltatója egy leány férjhezmenetelének.

Egyik legfőbb vonzóerő a férjhezmenendő lányoknál — a szépség.

Ha tehát a felperes az alperes gondatlansága következtében jutott mai helyzetébe: mindenképpen jogos és méltányos, hogy az alperes igyekezzék valamiképpen orvosolni a kárt, amit okozott, kisebbiteni azt az akadályt, amelyet a gondatlansága emelt.

A mai állapotokról leszűrt tapasztalat alapján pedig úgy találja a bíróság, hogy a felperes testi hibáját némiképpen ellensúlyozhatja, ha megfelelő hozománnyal rendelkezik. — Ezért a bíróság

H. Julia részére 50 millió korona kártérítést ítél meg

és kötelezte az alperest arra is, hogy tízmillió korona orvosi és ápolási költséget fizessen számára.

Móricka megkérdezi az apjától:

— Mondd papa, a házak is nőnek?

— Dehogyan fiam. Miért kérdezel ilyen botorságot?

— Azért, mert valahányszor a mama a fürdőhelyen a házukról beszélt, az mindig egy emelettel magasabb lett.

Kohn tengeri fürdőre megy a feleségével és miután a hűvös idő ellenére mindenki fürdik, Kohnék is elhatározzák, hogy megfürödnek. A víz azonban olyan hideg, hogy Kohnné savanyu ábrázatot csinál s ezért a férje rászól:

— Róza, csinálj barátságosabb arcot. Hadd higgyék az emberek, hogy a fürdés nekünk egy élvezet.

UJ KÖNYVER

Ismét megjelenik a Magyar Könyvtár

Háboru előtti időkben egyik legnépszerűbb magyar irodalmi vállalkozás volt a Magyar Könyvtár, amely harminc filleres egységért a magyar és más irodalmi legkiemelkedőbb alkotásait, a legújabb tudósok könnyedebb írásait és általában közhasznú munkáit adta. A Magyar Könyvtár, ha le nyegesen szűkebb lehetőségeinek fogva nem is jászhatta azt a szerepet, amit Németországban Reclam's Bibliothek, de mindenestre páratlanul hasznos eszköz volt a kultúra terjesztésének. Nemi szünet után újból megjelent a Magyar Könyvtár karakteristkus sárga füzetek, nem kevésbé nívós tartalommal, mint ezelő. Egyszerre négy füzetet állt ez a nagyszerű vállalat — s mi a négy füzet komoly értékét lent.

Assisi Szent Ferenc halálának hétszázadik évfordulója alkalmából a „Magyar Könyvtár” megjelent a szentnek életrajzát, em munkára az ifjabb írói nemzedék egyik legkiválóbb tagját, Bris Frigyes cisztercita tanárt nyert meg. A népszerű vállalat megjelent új sorozatában Mikszáth Kálmán „Kisér Lublón” című remek elbeszélése, amely mostanában, mikor Mikszáth műveinek dramatizálása közönség érdeklődését fokozott mértékben fordítja e nagy íróre, bizonyára egyike lesz a Magyar Könyvtár legkaposabb füzetének. A régi irodalom egyik klasszikus munkáját, Gvadányi „Peleus Nótárius”-át adja a sorozat második füzeté. A külföldi irodalmi legkiválóbb termékei közül pedig immár világhírré emelkedett osztrák írónak, Stefan Zweig egy elbeszélését teszi közzé melynek címe: „Huszonnégy egy asszony életéből.” Ezt a munkát nemcsak a montecarlo-i bank milieujének kitűnő leírása teszi becsessé, hanem az egész újszerű, elejétől végig izgalmas és érdekfeszítő mese is. A „Magyar Könyvtár” e négy terjedelmes műve, mint kettős szám jelszám meg. Ára 40 pengő-filler, am számítva 15 lejnek felel meg, den füzet kapható a Hegedűs lopirodában.

Giovanni Papini világhírű leve „Krisztus története” tíz nyelvre van lefordítva. A páratlan siker titka az, hogy papini megtalálta Krisztusnak az alakját, amelynek mozgása és lödése vonásról-vonásra látható válik az „ember-fia” transzparensen keresztül. Mert Krisztus is ugyanúgy itt van, jelen hívő számára, mint képe az ezelőtt, s ma ugyanúgy megtalálható, megélhető, mint a Papini. kinél az elméletnek a reberelése mindenkor az élet keresése volt, végül Krisztus találta meg az életnek teljes és igazságát. Sokakhoz szól a könyv, mert egyszerű és köztudatos, az evangéliumok táplálkozó. Papini írott képe tesz elénk, hogy látásra ösztönöz bennünket és hogy a homályos sejtések és vágyak rengenek, e fametszetszerű szerűségű írásokban, azok világosságában és szépségében élve s a rátalálás és első megismerés öröme. Bizonyára az is rendkívüli sikerének, mely akármilyen szenzációs regény Kapható a Hegedűs hírlapban.

Legfőbb ideje, hogy hozzákezdjenek a váradi színház javításához

Folytak a szerződési tárgyalások

Már hónapok óta alszik a színház. Csak néha napján ébredt fel a tunya álomból. Kíváncsian rávetette villanyszemeit a betódult közönségre, aztán tovább tartott a medveszerep, melyet a színház, az isten és a földi hatalmak direktóriuma osztott ki a díszes váradi köépiletre. A homályos búzka reliefjei álomköröket lefordultak ezenközben a köépiletre, kőmivességek sirt a vasat és lepotyogott. Lyukasra akarta magát a nyári napfényben a tétő és a finom szőlők felajánlották tépeti csaronyait az ütött opott sebekre.

Egyszóval a színház anyaga is sodródni kezdett mondani a városi tanács legfőbb szándékát nyilvánította esztendőként abban az irányban, hogy ideje van renoválni. A városi urak szabadsága azonban leggyakrabban egybeesett a kapuzárással és a becsukott kávék eltartak a színház nyomorát. Most már azonban nincs tovább, javítani kell és erről győzt meg bennünket tegnap viziunk az elhagyott nézőtérrel s a tologtalan színpadon egyaránt.

— Huszonhat év óta nem történt itt szóra érdemes javítás, — mondják a színház régi munkásai. Minden tönkremenőben van.

A pályók puhaságából felvicsoz az ócska, hideg cement. A szőlőkről, a támlásszékekről, körképekről hiányzik a kalapáskas. Minden negyedik-ötödik ülőhely feltépődött és romlik a bárpány. Ha most költené a város a színházra, olcsóbbra kerülne a javítás, mert így minden tovább foszlik és szakad. A pályókban a székek egyrésze megrokkant, szövetet keltően felnyög és nyitogató használatban. Az alattosabbba tétőre is rogy, mert látni inognak vagy védekezésre fölrozsadás szögeivel. Gyors és fontos munkára van szükség, mely hét alatt még könnyen lebontható. Eppen ezért teljesen elmeletlenül állunk meg a város javításánál. Meg kell csinálni a

pénztárak átalakítását és gondoskodni kell a színház alapos felügyeletéről.

Most már Kőszeghy József főmérnök hazaérkezett, a tanács is reuzál, színházjavítási célokra a város tetemesebb összeget is tartalékol.

Nagyvárad munkásvezérek a kolozsvári hadbíróság előtt

Huszonkettedikén lesz Ullmann Sándor pörének tárgyalása

Két hónappal ezelőtt a nagyvárad munkásság négy vezetőjét, Bucova Ferencet, Almási Lajost, Sándor Lászlót, Ullmann Sándort és Fodor Katót letartóztatták. A vizsgálat lefolytatása után Bucovát, Almásit és Sándort a hadbíróság szabadon bocsátotta, de letartóztatásban hagyta Ullmann Sándort és Fodor Katót. Ugyancsak letartóztatásban van Steinhardt Hermann nagyvárad alkalmazott, akit egy öt évre elítélt kommunista ifjúságkísérletének elősegítésével vádolnak. Ullmann és Fodor Kató ügyében munkás-küldöttség jelent meg Jacob prefektusnál és a kolozsvári hadbírósnál, ami úgy látszik eredménnyel járt.

Mint Kolozsvárról jelentik, Fodor Kató ügyében október 18-ra, Ullmann Sándor ügyében pedig október 22-re tűzte ki a hadbíróság a tárgyalást.

Tanuképen beidézték dr. Rozvány Jenőt dr. Sándor János orvost, dr. Kertész Rezső ügyvédet, dr. Szántó Dezső újságíró és más váradiaikat. Az ország többi részéből is számosan vannak beidézve.

Steinhardt Hermann perét is rövidesen tárgyalásra tűzi a hadbíróság, mivel a vizsgálat már hetekkel ezelőtt befejeződött.

A szerb kormány ismét a horvát parasztságot ellen fordult

Belgrádban kínos visszhangja volt a zágrábi incidensnek

Belgrádi táviratok jelentése nyomán részletesen beszámolt már a Nagyvárad

Estilap azokról az incidensekről, amelyek Zágrábban, a csehszlovák képviselők és szenátorok legutóbbi látogatása alkalmával lejátszódtak. Radics István, a horvát autonomisták vezére, a vendégek jelenlétében

követelte, hogy a szerb zászló mellé tűzzék ki a horvát színeket is.

Ennek az incidensnek, amint előre látható volt, visszhangja volt Belgrádban is. Uzunovics jugoszláv miniszterelnök

Radicsal telefonon hosszú és heves megbeszélést folytatott

a zágrábi incidensek ügyében. Hogy mit beszélt a két államférfi egymással, arról semmi sem szivárgott ki.

Tegnap a Belgrádi kormány minisztertanácsán foglalkozott az ügygel, de dönteni nem tudott. A radikálisok egy része követeli, hogy

feltétlenül szakítsanak Radicsal,

míg mások, Nincsics külügyminiszterrel az élükön, azt

bizonyítják, hogy semmi olyasmi nem történt, ami a meg egyezést zavarná. Uzunovics miniszterelnök közvetítő vizsgálatot akar és

ha ezen Radics büntetése kiderül, meg fogják őt büntetni.

Mások ismét követelik, hogy Radics mondjon le a pártvezetőségről, — ezt azonban a horvát parasztpárt ellenzi.

A horvátok eleve elhárítják magukról a felelősséget az esetleges szakításért, — mert szerintük — a zágrábi incidens a belgrádi körök szándékkal nagyították.

Frischmann József nem tudott férje üzemeiről

Tegnap számunkban megírtuk, hogy Frischmann József Carmen Sylva (Schlauch) féri pékmester részletcsalásokat követelt el s Budapestre szökött.

Frischmann József végigjárta azokat a nagyvárad kereskedő cégeket, amelyek szívesen kötnek részletüzleteket. Ezeknél nagy bevásárlásokat tett és a kapott kifizetetlen árúknak egy részével „meglógott”. Frischmann ellen több feljelentés fekszik a rendőrségen, amely a megszökött pékmestert körözi.

Tegnap megjelent szerkesztőségünkben Frischmann József, a pékmester neje, aki elmondta, hogy

mit sem tudott ura üzemeiről.

Most jött haza a Bataton mellől, ahol egy sanatoriumban gyógykezelte magát. — Kijelentette Frischmann József, — és ezt az állítását okmányokkal is bizonyította, hogy a vagyonát nem férje iratja rá, mert az elejétől 1920 február 18. óta nevén van. Frischmanné különben készséggel elismeri Schwartz Lajos szabónál és a Timisianánál fentálló tartozását.

Frischmann Józseffel kapcsolatban tegnap a Lukács & Co cég levelet intézett hozzánk, amelyben tudomásunkra hozza, hogy Frischmann pékmester nála is akart ugyan vásárolni, de óvatosságból a kiválasztott árut nem adták át. Így a céget károsodás nem érte. Ugyanennek a megírására kért fel bennünket a Hollós Jenő cég is.

A mai zürichi nyitás

BUKAREST 277 50

BERLIN . . . 12320 PARIS 1485—
NEW-YORK 51762 PRAGA 153250
LONDON . . . 2511— B.PEST 72.50
BECS . . . 7350 MILANO 2075 —

Nagyvárad arfolyamok

Magyar korona	385 pénz	375 áru
Dollár	185—	187—
Cseh korona	556	565
Svájc frank	3630	3640
Oszták shilling	2630	2650
Francia frank	530	535
Angol font	912	915
Olasz lira	753	760

Női luxus-cipők olcsó hete WEISZ-nál, Str. Nic. Iorga (Zöldfa)-utca 8

Razzia

Államos váradi rádióállomásokra

A rendőrség és katonaság több rádiókészüléket talált a városban

Ismeretes, hogy a hadizóna területén belül csakis kivétel nélkül szabad rádióapparátust használni. Tudomásunk szerint a hadügyminisztérium talán két-három ilyen engedélyt adott ki eddig Nagyváradon. A rendőrprefektúra viszont az a bizalmas jelenléteit, hogy a város területén vannak még rádióállomások, melyek hivatalos pecséttel rendelkeznek ellátva és a legális taxásem fizetik értékét.

Marcus István rendőrprefektúrának jelentést tett a katonaságnak és tegnap a bizalmas jelentésben megjelölt helyeken meglepetésszerű razziaát végeztek. A razzia a katonaság részéről Muntean ezredes, a rendőrség részéről Marcus prefektus, Borodi és Cerbu rendőrszemélyek, míg a posta részéről inspektor vettek részt.

Az ellenőrzés teljes eredménnyel végződött és annak során

két helyen is teljesen felszerelt, engedély nélküli rádióapparátust foglaltak le.

A rádiókészülékek tulajdonosait kihallgatás céljából előállították a rendőrségre és megindították ellenük az eljárást.

A lefoglalt gépekből megállapította a bizottság, hogy azok Nagyváradon készültek, ebből viszont arra következtettek, hogy még több ilyen rejtett apparátus van felszerelve. Ma reggel aztán

a Ferdinánd király (Rákóczi) ut 14. szám alatti házban szintén lefoglaltak egy engedély nélküli rádió készüléket.

A vegyes katonai és polgári bizottság az ellenőrzést tovább folytatja.

APRÓ HIRDETÉSEK

A legkisebb apróhirdetés 10 szög 40 lei. Egy szó 4 lei vastag betű 8 lei. „Cim a kiadóban” jelzés díja 10 lei. Állást keresőknek 50% engedmény.

LEVELEZÉS

„ARIANA” Vadászéknál hagyományra részre az amerikai küldeményt. Csokrot a Te nevedbe küldtem. Cim nem változott. Dél előtt ne keress, mert csak délután járok be. Viluna. 51

AUTÓDEFECT jelígen levél van. 52

PREPOTEUS, várhatja megadott címre. A gyerekekkel ne küldjön semmit. 53

OKTATA

ZONGORA tanítást, havi 200 leiért vállal intelligens urileány, házhoz is megy. Cím a Hegedüs hirlapirodába kér. 983

LAKÁS

KERESKÉK kettő intelligens izraelita fiatal embernek butorozott szobát teljes ellátással. Cimem: Közvetítő iroda, Pável-utca 5. 74

ELEGANS butorozott szoba közös előszobával a város központjában, magános uriembernek kiadó. Ajánlatot levélben „2000 lei” jelígre a Hegedüs hirlapirodába. 55

LELÉPÉS nélkül magas házbérért keresek 3 szobás modern lakást. Cim Hegedüs hirlapirodában. 465

KIS család központ közelében 2 vagy 1 szobás modern lakást keres lelépéssel. Cim Hegedüs hirlapirodában. 56

ALKALMAZÁS

URILEANY elmenne házikisasszonynak, hol a főzést jól elsajátíthatná, vidékre is megy. Levelet „Házikisasszony” jelígre a Hegedüs hirlapirodába kér. 920

BARMILYEN irodai munkát vállal volt tisztviselő. Címét „Kitűnő munkaerő” jelígre a kiadóba kérék. (Ny)

SZESZGYARVEZETŐ okleveles, kitűnő szakérő állást keres. Cím a kiadóba kérék. (Ny)

MEGBIZHATÓ ember, kaucióval raktárnoknak vagy portásnak ajánlkozik. Szabó Demeter, St. O. Josif (Szőlős) utca 22. 29

JÓ existenciát szerezhet ügyes nő utazással bevezetett cégéi. — Cim Hegedüs hirlapirodában. 26

INTELLIGENS leány minden házi munkát vállal, gyermekekhez ajánlkozik. Victoriei (Kolozsvári) utca 70. 40

ÜGYES kiszolgáló nő az Apolló mozi büféhez felvétetik. 914

100 ezer lei készpénz óvadékkal középiskolát végzett, román nyelvben is perlekt, megfelelő alkalmazást keres. Cim Hegedüs hirlapirodában. 77

MEZESKALACOSSEGÉD vidékre felvétetik. Cim Victoriei (Kolozsvári) utca 20. Schwartz Hermannál. 63

BEJÁRÓ szakácsnő és bejáró takarítónő, főzni is tud, ajánlkoznak, éves bizonyítványokkal. Kertészéknél, Alexandri (Teleki) utca 6. szám. 78

TÜZIFA szakma bármilyen kezelését. Vidéki szikvizüzem vezetését. Ispán, pénzbeszedői, raktárnoki, vagy utazói állást keresek. Cim Nicu Filipescu (Szarvas) sor 17. Herskovicsék. 57

INTELLIGENS 38 év körüli urinő házvezetőnői állást keres idősebb magános urnál. Cim: Szabó Annus, Sft. Gheorghe, Poste-restante. 58

SOFÖR, ki a traktorszerelést is érti, felvétetik. Götter Emil, Delta 59

ÜGYES varró kézilányt azonnalra keresek. Delavrancea (Ritoók Zsigmond) utca 33-a. 73

STELLE sucht Lehrerin für franzosisch, Clavier, deutsch. Anfragen, Ciorogariu (Uri) u. 33. 61

INTELLIGENTES deutsches Kinder Fräulein, pedant in Kinderpflege wünscht Posten zu Kindern. Anfragen, Ciorogariu (Uri) utca 33. 62

DEUTSCHES Fräulein wird gesucht. Engel, Hauptstrasse 7-a. 64

MUNKÁSNÖKET 8 leies kezdő órábérrel, gép mellé felvesszünk. Metalloglobus Fémdobozgyár, — Holdvilág-utca 2. 66

KÖNYVELŐNŐ minden irodai munkában jártas, óras könyvelést is vállal. Cim a kiadóban. 68

ADÁS-VÉTEL

SZABÓ Dezső: Napló és elbeszélések című könyvét megvételre keresem. Cim Hegedüs hirlapirodában. 923

ELADÓ 200 darab prima bárány. Kürtös tanyán, Bihar. 34

ÜZLETHELYISÉG kiadó májusra, Mosoiu tábornok (Mezey Mihály) utca 4-a. Schwartz-ház. 76

KONYHA kredencet, jókarban levőt keresek. Cim Hegedüs hirlapirodában. 48

KIFOGASTALAN állapotban kis szalagarnitúra és hintaszék, smirnatakaróval eladó. Károly herceg (Szilágyi Dezső) utca 4. házimesternél 2—4 között. 71

Csak

40

EGY elsőrendű nődivat szalon költözködés miatt azonnal olcsón átadó. Cim a kiadóhivatalban. 69

ELADÓ egy darab 24 H. P. hat személyes Fiat kocsi. Részletfizetésre is. Sepsiszentgyörgy, Bul. Regele Ferdinand No. 34. 60

ERDŐS Renée: Bárány Herzföld Clarissz c. könyvét használtat megvételre keresem. Cim Hegedüs hirlapirodában. 54

ÜZLETHELYISÉG a főutca legforgalmasabb helyén és 2 szoba irodának átadó. Dr Zoltán Károly ügyvédnél. 72

GAZKANDALLÓT veszek, — Czeisler, Densusanu (Jókai Mór) utca 14. 67

ELLÁTÁS

IZLETES házikoszt kihordásra kapható. Özv. Waldmanné, Dorobantilor (Rulikovszky) ut 20 70

KÜLÖNFÉLÉK

JÖMENETELÜ üzlethez társnőt keresek 40—50 ezer leiel. Cim Hegedüs hirlapirodában. 31

ELVESZETT Apolló moziban aranylánc, szemüveggel, órával. Cosbuc (Szalárdi) utca 10. jutalom ellenében átadni. 75

INGATLAN

DELAVRANCEA (Ritoók Zsigmond) utca 6. számú ház eladó. Értekezni naponta 2—3 között Starraknál, ugyanott és f. hó 12-én délután 2 órától, másnap este 6 óráig a ház tulajdonosnő, ugyanott. 972

SZALONTAN Tenkei-ut 35. számú ház, gabona kereskedésre alkalmas, kedvező fizetési feltételekkel eladó, azonnal elfoglalható. Érdeklődni Szalontán, Tenkei-ut 6. 35

SZOVATAN gyönyörű villa berendezéssel eladó. Egyszobás lakás azonnal elfoglalható. Két és négy szobás lakásaim vannak. Központi butorozott szobák. Orvosi rendelő. Központon modern háromszobás lakással, házakat ajánlhatok. Balázsne, Jorga Miklós (Zöldfa) utca 21. 32

„RECORD“

zománczott főzőedények erős acéllemezéből, felülmúlja az összes eddigi gyártmányokat. Rendkívül olcsó! Egy konyhaberendezés 1500 lei. Paradi-csom passzirozógép No. 1. 80, No. 2. 100 lei. Alpacka evőeszköz „Berndorff” ezüstfazon kanál vagy villa 65, kés 85, kávé 35, tejmerő 150, levesmerő 240 lei. Szállítja

STERN JÓZSEF

vaskereskedő cég Piața M. Viteazul (Nagypiac-tér) 2. sz. Telefon 892. 3018

Ha használt butort, szőnyeget, antik dolgokat vagy egyéb lakberendezési tárgyakat venni vagy eladni szándékozik, keresse fel

Hartstein Jenő

butor- és szőnyegüzlet
Cuza Voda (Szacsavay)-utca 17. Szdm
hol mindig dusan felszerelt
raktárt talál. 3072

Frenczel

Oradea, Vlahuta-utca 44.
Telefon: 913.

Épület üvegezési vállalat
lábla- és tükrövegy
nagyraktára

A legolcsóbban arany karikagyűrűket, aranyláncokat és brilliáns ékszerárúhszereket Hersei zaban vásárolhat Reg Maria (Bémer, téri)

Jegyezze fel magának ezt a címet, ha Párisba utazik:

Trinite Palace Hotel

41. Rue Pigalle

Luxus-kényelemmel berendezett hotel.

Minden szobához fürdőszoba, telefon.

Szobaárak: 30 franktól 110 frankig.

(Operától és Montmartre-től 5 percre).

Felvilágosítást vizumról, utazásról, jegyek árairól a

Hegedüs Hirlapiroda nyújt

Értesítés

Tudomásukra hozzuk a tisztelt vevőközönségnek, hogy különleges műtárgyszorukat, fátólok és finom virágokat legolcsóbb gyári árban kicsinyben is árusítunk

Művirággyár

Millerand (Arany János) u. 12.

Viktória

butorraktár

Vlahuta (Szent János) u. 2.

Székek, asztalok, hálószobák, garnitúrák, előszoba- és állandó fogasok gyári áron. Nagy választék, kedvező fizetési feltételek mellett.

Hajlítot butorok javítását szakszerűen vállalom.

Sonnenfeld Adolf-nyomda r.

Lei havonként az olvasási díj és ezért a csekély díjért a Hegedüs Hirlap- Kölcsonkönyvtára több mint 6000 magyar, román, német klasszikus és modern kötetéből bármelyiket és bármennyit olvashat. :: Könyvujdonságokkal állandóan kiegészül. Beiratkozni bármikor lehet.